

DE MAATSCHAPPELIJKE IMPACT VAN CORONA

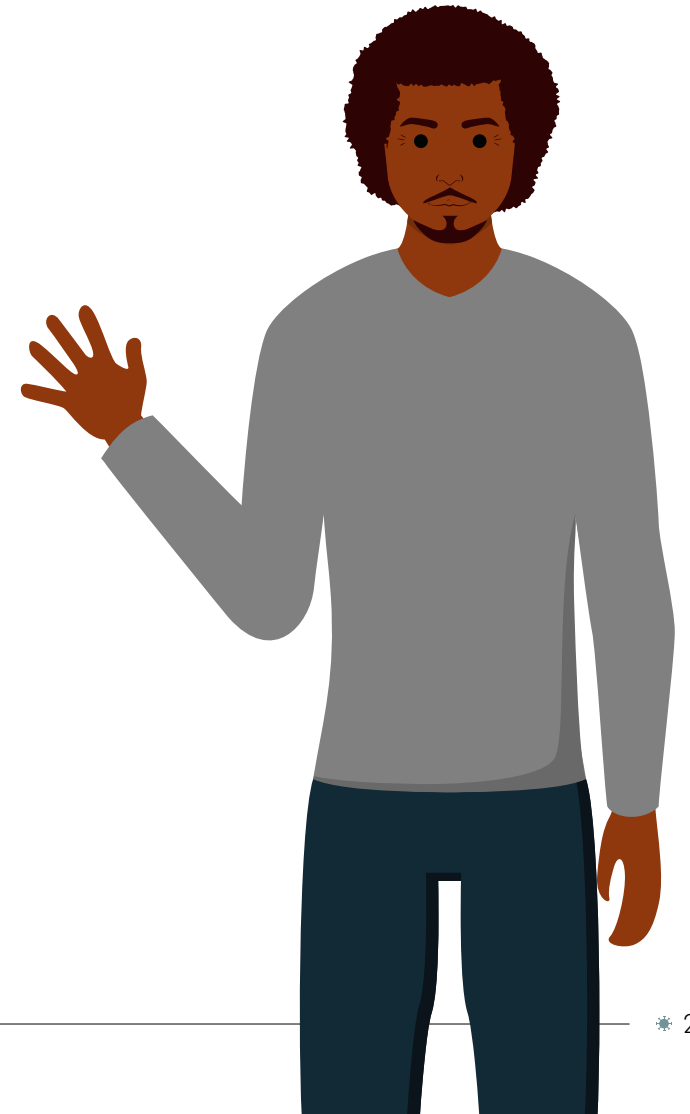
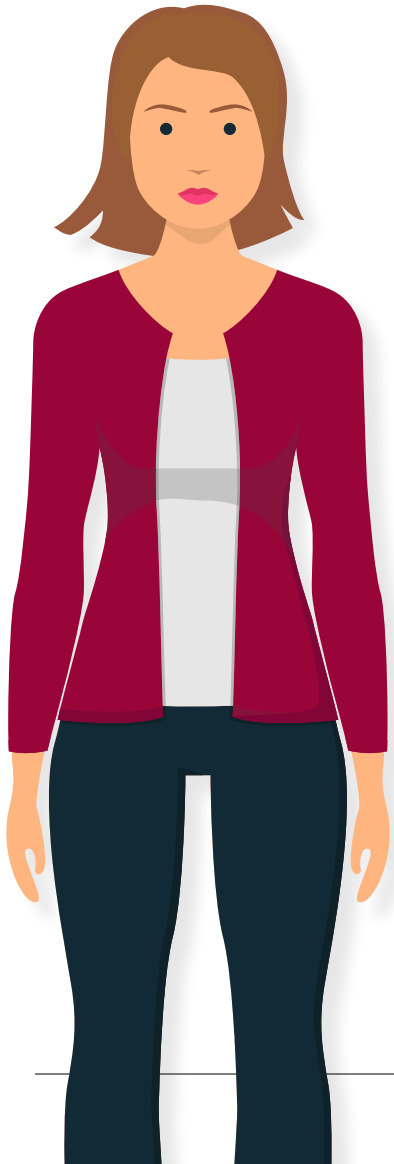
BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN VOORJAAR 2021

In april 2020 brachten we de maatschappelijke impact van corona voor het eerst in kaart, tijdens het hoogtepunt van de eerste golf. In juli, toen de dreiging was afgenomen en veel maatregelen waren versoepeld, verrichtten we de tweede meting en in november, tijdens de tweede golf, de derde meting. Sindsdien is er veel gebeurd: het vaccineren is gestart en de avondklok werd ingevoerd. In deze korte rapportage doen we verslag van de vierde meting die in maart 2021 plaatsvond en vergelijken we de bevindingen met de eerdere metingen. Het onderzoek is gebaseerd op een landelijke steekproef van 24.227 respondenten, waarbij we ook specifiek kijken naar de situatie in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam.

DE MAATSCHAPPELIJKE IMPACT VAN CORONA

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN VOORJAAR 2021

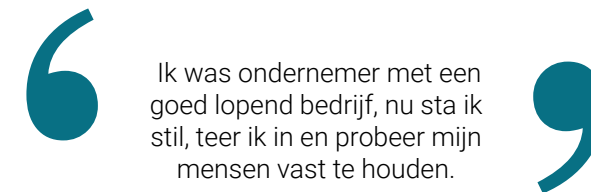
ANGST VOOR VERLIES BAAN EN FAILLISEMENT BEDRIJF AFGENOMEN

De angst voor baan- en inkomensverlies ligt in maart 2021 lager dan in november vorig jaar. Ondernemers vrezen een stuk minder vaak dat hun bedrijf failliet zal gaan.

In de grote steden is de verminderde economische onzekerheid ook terug te zien. In Amsterdam en Rotterdam ligt het aandeel ondernemers dat bang is voor faillissement nog wel hoger dan het landelijke gemiddelde: rond de 45 procent.

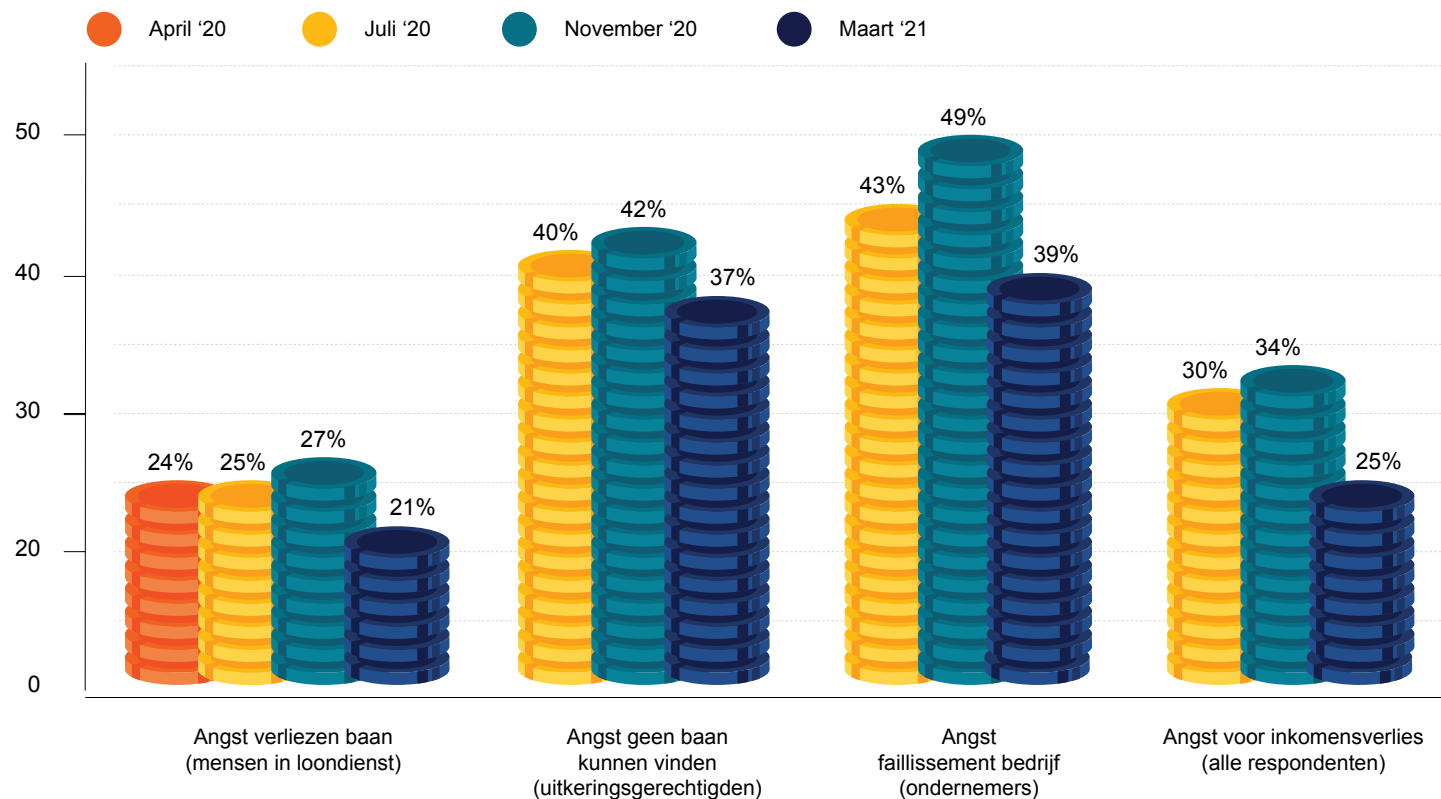
In Amsterdam en Rotterdam is één op de vier mensen in loondienst bang hun baan te verliezen door corona. Landelijk en in Den Haag ligt dit lager: ongeveer één op de vijf mensen.

Ik was ondernemer met een goed lopend bedrijf, nu sta ik stil, teer ik in en probeer mijn mensen vast te houden.

Respondent

PERCENTAGE DAT AANGEEFT (HEEL) BANG TE ZIJN VOOR WERK- EN/OF INKOMENSVERLIES

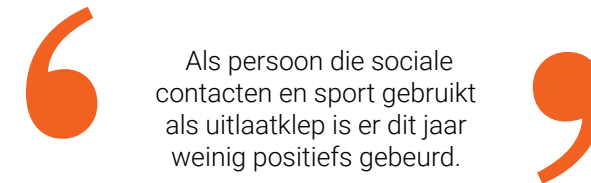
GEVOEL VAN UITZICHTLOOSHEID VERDER TOEGENOMEN

Vergeleken met november 2020 zien respondenten het virus nu minder als een bedreiging, zowel voor henzelf als voor hun familie.

Tegelijkertijd is de negatieve emotionele impact van de crisis toegenomen. Gevoelens van lichtgeraaktheid, spanning en uitzichtloosheid zijn sinds november verder gestegen. Een jaar lang beperkende maatregelen eisen bij velen hun tol.

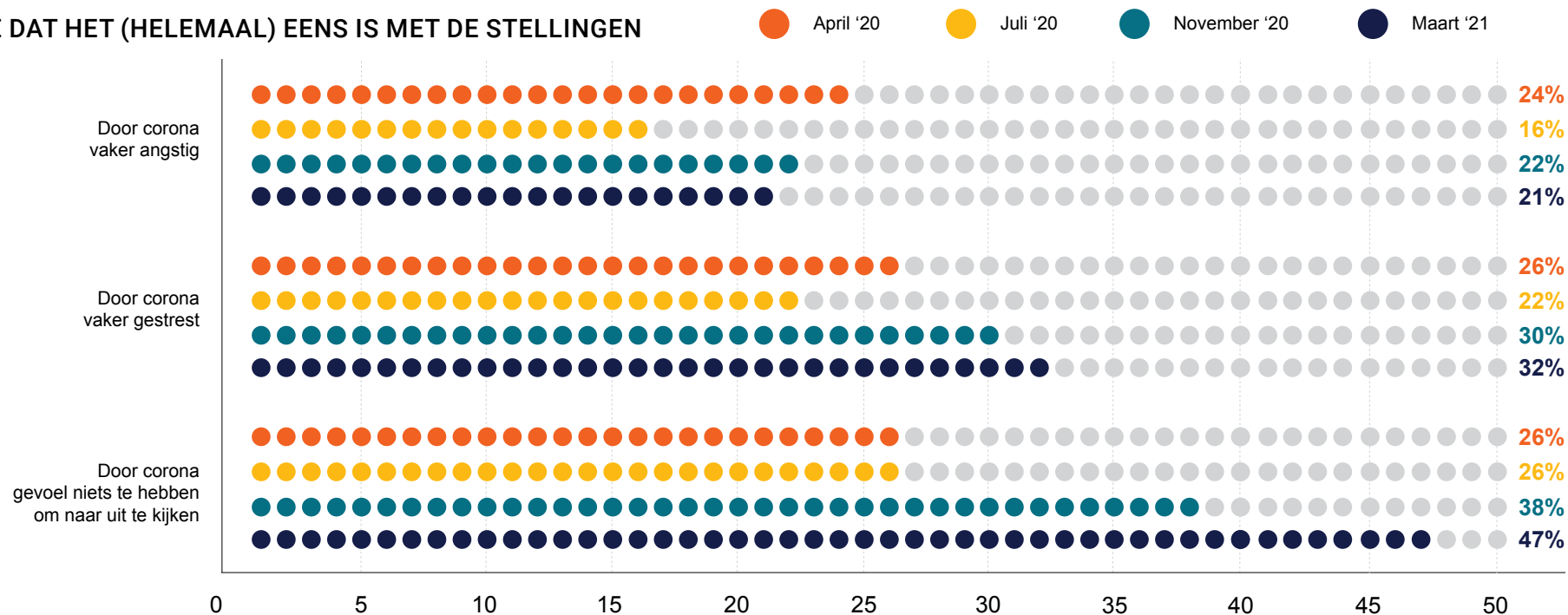
In november was er ten opzichte van de zomer al een opvallende stijging in het gevoel van uitzichtloosheid. Deze stijging heeft zich in het nieuwe jaar doorgezet: inmiddels heeft bijna de helft van de respondenten het gevoel niets te hebben om naar uit te kijken.

Als persoon die sociale contacten en sport gebruikt als uitlaatklep is er dit jaar weinig positiefs gebeurd.

Respondent

PERCENTAGE DAT HET (HELEMAAL) EENS IS MET DE STELLINGEN

MINDER VERTROUWEN IN OVERHEID

In april 2020 was het vertrouwen van burgers in de overheid en gezondheidsinstellingen (RIVM, GGD) heel hoog, maar dat daalde daarna geleidelijk. Het dreigt in maart 2021 onder het voor Nederland gebruikelijke niveau van politiek en institutioneel vertrouwen te zakken.

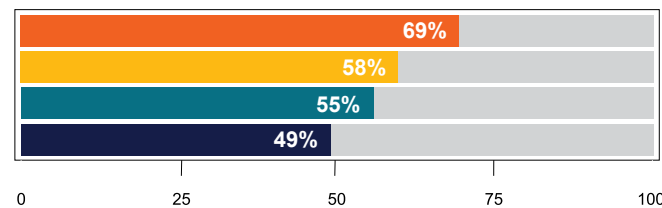
Het vertrouwen in de medemens is stabiel. Het onderlinge vertrouwen van burgers en dus de verbondenheid binnen de samenleving heeft weinig geleden onder de coronacrisis.

Mensen met een hogere opleiding, een hoger inkomen en die makkelijker kunnen rondkomen hebben meer institutioneel vertrouwen (in overheid, RIVM en GGD) en meer vertrouwen in de medemens dan mensen met een meer kwetsbare maatschappelijke positie.

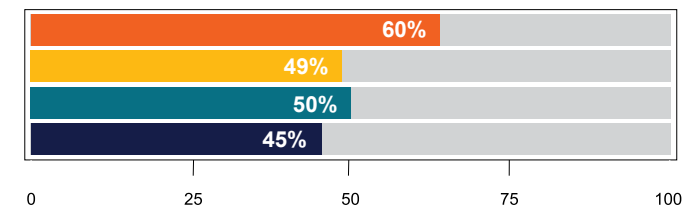
Politiek gematigden hebben meer institutioneel vertrouwen en vertrouwen in de medemens dan mensen die zichzelf meer aan de uiteinden van het politieke spectrum plaatsen.

PERCENTAGE MET (VEEL) VERTROUWEN IN...

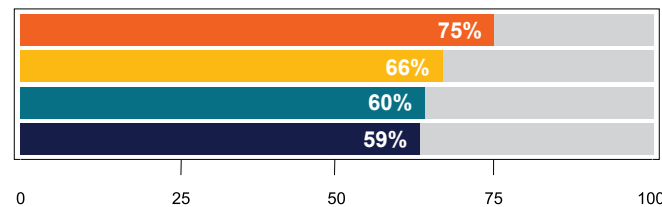
● April '20   ● Juli '20   ● November '20   ● Maart '21

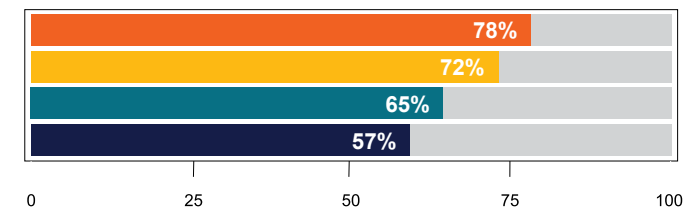
Landelijke overheid

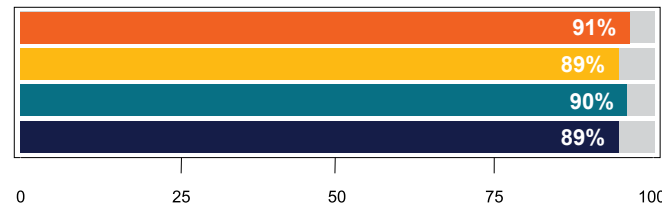
Lokale overheid

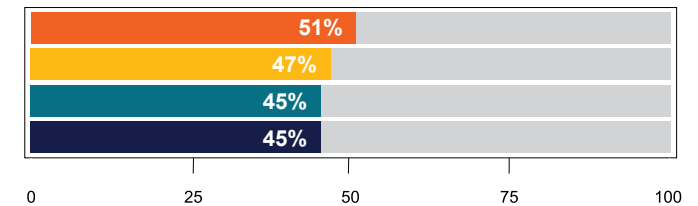
RIVM

GGD

Huisarts

Mensen algemeen

Ik vind het belangrijk dat de overheid maatregelen neemt, maar ze komen vrij willekeurig op mij over. De ene keer te laat, de andere keer te ingrijpend.

Respondent

Er ontstaat een tweedeling in de maatschappij. Er is gebrek aan begrip voor andere standpunten.

Respondent

STERK VERBAND TUSSEN VERTROUWEN OVERHEID EN BEREIDHEID VACCINATIE

De onvrede met het coronabeleid neemt toe. De helft van de respondenten vindt in maart 2021 dat de overheid onvoldoende rekening houdt met de economische en sociale gevolgen van de maatregelen.

Mensen die zelf aangeven meer conservatief of 'rechts' te zijn georiënteerd zijn meer ontevreden over het overheidsbeleid dan mensen die meer progressief of 'links' georiënteerd zijn.

Het overgrote deel van de mensen, zo'n 85 procent, is bereid gevaccineerd te worden.

Een overgrote meerderheid van de respondenten met heel weinig institutioneel vertrouwen wil zich niet laten vaccineren. Van de mensen met veel institutioneel vertrouwen wil bijna iedereen zich wel laten vaccineren.

PERCENTAGE DAT HET (HELEMAAL) EENS IS MET DE STELLINGEN

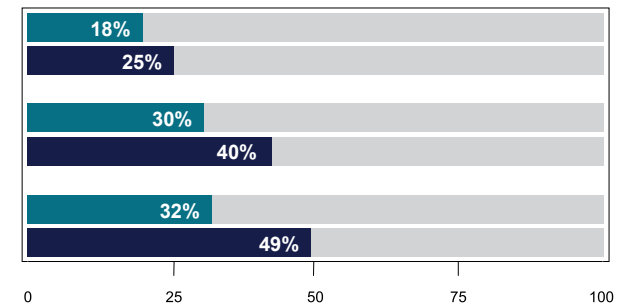
● November '20

● Maart '21

De Nederlandse overheid en media overdrijven het gevaar van het coronavirus

De huidige coronamaatregelen veroorzaken meer schade dan zij proberen te voorkomen

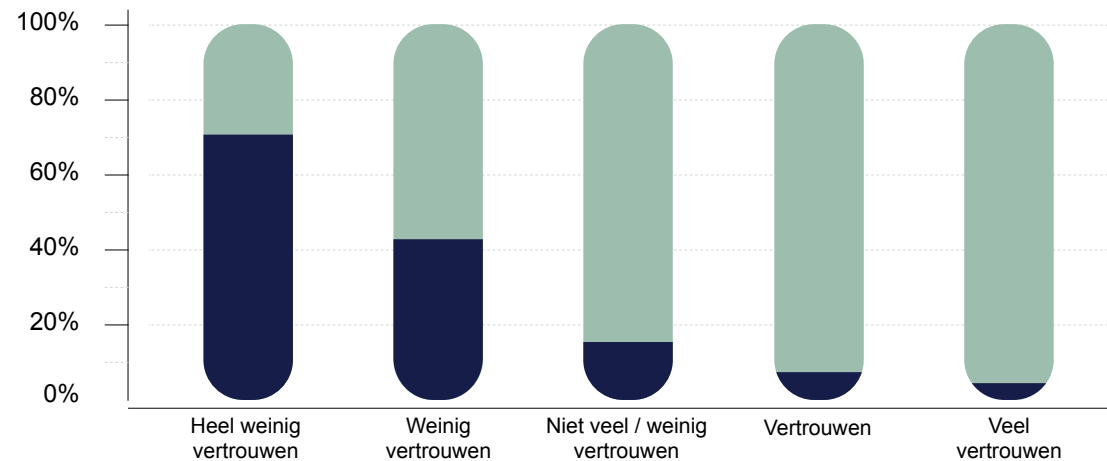
De regering houdt onvoldoende rekening met de economische en sociale gevolgen van de coronamaatregelen

VERBAND INSTITUTIONEEL VERTROUWEN EN VACCINATIEBEREIDHEID

● Niet bereid om vaccin te nemen

● wel bereid om vaccin te nemen

SOLIDARITEIT

BEREIDHEID OM ELKAAR TE HELPEN AFGELOPEN JAAR NIET GEDAALD

Sinds het begin van de crisis is de bereidheid om elkaar te helpen groot. In tegenstelling tot de verwachting is dit het afgelopen jaar niet gedaald. Drie op de tien respondenten zegt nu familieleden te ondersteunen.

Landelijk geeft 15 procent hulp aan vrienden. In de drie steden, en vooral in Rotterdam, ligt dit percentage hoger.

Eén op de tien respondenten ondersteunt de buren. In Rotterdam is de bereidheid om buren te helpen wat groter.

Het aandeel respondenten dat vindt dat buurtrelaties sinds corona zijn verbeterd, is hetzelfde als in november. Aan het begin van de pandemie zag een veel groter deel van de respondenten hierin een verbetering.

Het is noodzakelijk om mijn naasten financiële steun te bieden, maar dat trekt een wissel op mijn oudedagsvoorziening.

Respondent

PERCENTAGE DAT HULP GEEFT OF ZOU GEVEN VANWEGE CORONA

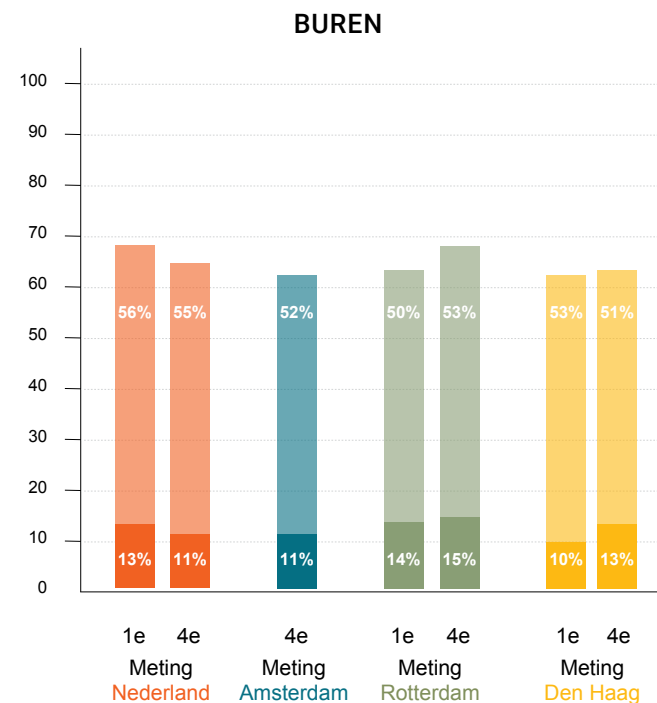
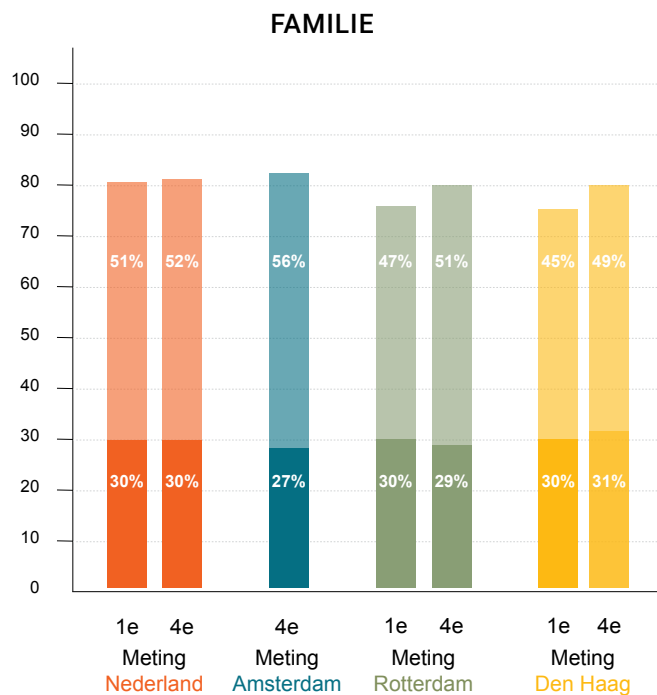
METING 1: APRIL 2020
METING 4: MAART 2021

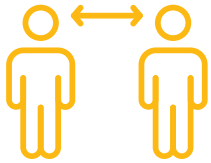
ik geef al hulp

Ben zeker bereid hulp te geven

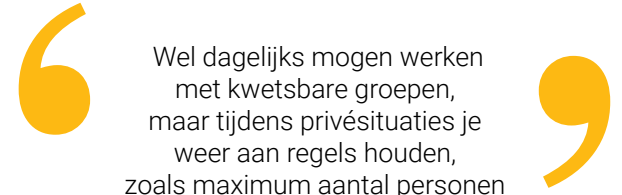
EEN JAAR LANG CONTACTEN MIJDEN BLIJKT MOEILIJK

Voor het overgrote deel van de respondenten zijn de hygiënemaatregelen van het RIVM (afstand houden, handen wassen, etc.) nog steeds de norm, maar er is wel een lichte daling te zien bij elk van deze maatregelen.

Het beperken van sociale contacten is na een jaar leven met COVID-19 moeilijker dan in april 2020 toen de maatregelen net waren ingevoerd. Hier is geen groot verschil met de situatie in november vorig jaar.

Er zijn wel verschillen tussen de drie grote steden. Zo werken in Rotterdam minder mensen thuis in vergelijking met Den Haag en Amsterdam, en mijden minder Amsterdammers de buitenruimte van parken en speelplaatsen.

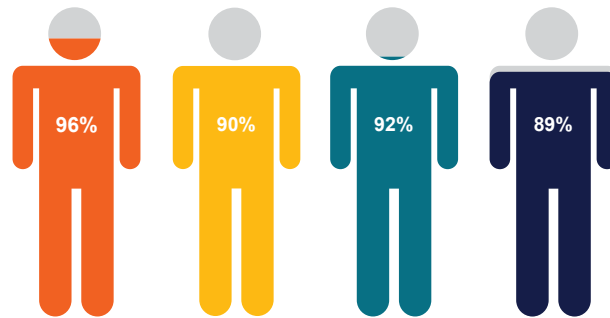

Wel dagelijks mogen werken met kwetsbare groepen, maar tijdens privésituaties je weer aan regels houden, zoals maximum aantal personen zien, maakt corona soms een onhoudbare situatie.

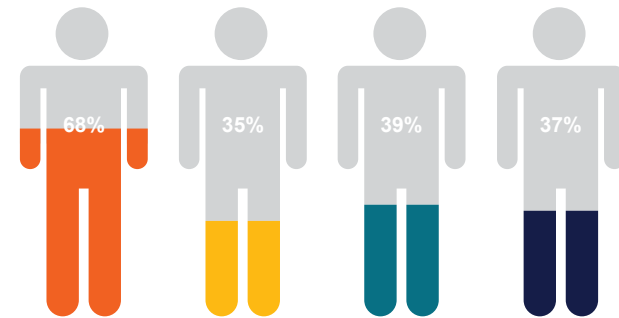
Respondent

PERCENTAGE DAT HET (HELEMAAL) EENS IS MET DE STELLINGEN

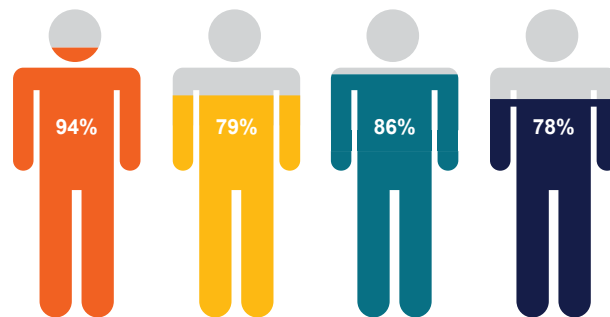
- April '20
- Juli '20
- November '20
- Maart '21

Geef ik geen handen meer

Vermijd ik face-to-face contact met familie en vrienden

Houd ik anderhalve meter afstand

Werk ik alleen vanuit huis

OVER HET ONDERZOEK

Deze infographic is gebaseerd op het rapport De ongeduldige samenleving: De maatschappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland (april 2021).

AUTEURS

Godfried Engbersen, Marianne van Bochove, Jan de Boom, Tom Etienne, André Krouwel, Jeroen van Lindert, Katja Rusinovic, Erik Snel, Laura Van Heck, Paul van Wensveen

ONDERZOEKSPROJECT

Het onderzoek De maatschappelijke impact van COVID-19 is mogelijk gemaakt door een subsidie van ZonMw.

EERDER VERSCHENEN STUDIES

G. Engbersen et al. (april 2020)

De bedreigde stad: De maatschappelijke impact van COVID-19 op Rotterdam.

K. Rusinovic et al. (mei 2020)

Berichten uit een stille stad. De maatschappelijke impact van COVID-19 in Den Haag.

G. Engbersen et al. (september 2020)

De heropening van de samenleving: De maatschappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland.

G. Engbersen et al. (december 2020) **De verdeelde samenleving: De maatschappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland.**

Op basis van dit onderzoek verschijnen ook working papers en de podcast Studio Corona. Deze zijn beschikbaar op: www.impactcorona.nl

Vormgeving:

Margo Westgeest multimedia design

DigitaleDiva

SAMENWERKING

